

Peder Pedersen Lollik

Klokkestøber

af Albert Mohr Lolk

Hans liv

Efter ønske berettes her om min tipoldefaders ældre broder. Peder Pedersen Lollik (døbt 24-1-1768) er søn af Peder Pedersen Lollik og Johanne Jensdatter i Lundby¹ og drog som ganske ung af sted til København.

Der er bog over konfirmationer i Landet for tiden 1765-1789, men der findes han ikke, og han findes ikke heller ved folketællingen i Landet sogn i 1787, hvorimod den øvrige familie er der.

Den første gang, vi hører til ham, er i 1795 i anledning af moderens død den 1. april. Hun blev begravet den 6. april. Først den 10. april skriver man til ham; han befinner sig på dette tidspunkt i København ifølge brevets bagside.

Selv brevet gengives i kopi på næste side med transskription.

På bagsiden af det sammenfoldede ark, der virker som konvolut, stod adressen:

Til

Sin kære Søn Peder Pedersen

conditionerendes for f. T. Klokkestøber
Herbst boendes i Landemærket i Kiøbenhavn

Franco

a

Nyborg

Kiøbenhavn

Hjerte elskende kære Søn.

Jeg lader dig hermed vide, at d. 1. april om natten kl. 1. behage det Gud at ved døden bortkalde Di moder, hvilket var os en stor hjerte sorrig både for mig og dine andre søskende; hun haver været syg i 13 dage, men

hun haver dog ej ligget til bestandighed, så vi havde dog ej ventet, at hun skulle have død, men nu er hun sovet i Herren. Hun har og meget talt om dig i hendes svaghed, at hun havde dog ønsket at tale med dig i livet, men som det ej kunde ske, saa sukkede og bad hun inderlig til Gud både for sig selv, for dig og for os alle sammen, at Gud ville forlade og tilgive hendes og vore synder, at vi omsider med glæde måtte samles hos Gud i himmelen, som vi da så, at hendes levnetstid var omme, bad vi alle til Gud at oplukke for hende, som vi og vist haaber, at han gjorde; der medsov hun hen i Jesu navn. Hvad vi andre angår, da er vi Gud være lovet ved helbred og lever vel; vi beder dig gerne, at du endelig skriver os til med allerførste.

Jeg forbliver din hulde fader til min død.

Peder Pedersen Lollig

Vornæs Mellemhaver d. 10. april 1795.

Bemærkning: Ordet *sin* i adressen tyder på at brevet er skrevet af en anden for Peder Pedersen Lollig, måske af præsten.

Den første registrering i København² er i året 1800, hvor man under Daniel Herbst i Landemærket nr. 98 finder bl. a. Peder Pedersen, klokkestøber, næring 1,-. I 1802 igen næring 1,-.

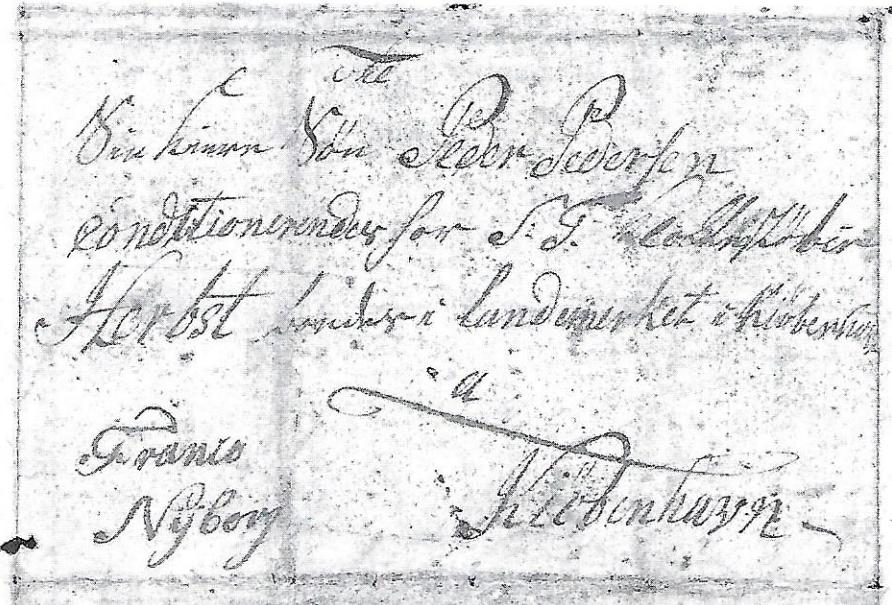
Folketællingen 1801 for Landemærket nr. 98³ viser, at der bor en ugift klokkestøber Peter Petersen. Vi ser også, at hans ligeledes ugifte søster Bodil Pedersdatter (døbt 27-3-1774) bor der antagelig for at holde hus for ham og for at få den oplevelse med, det er, at komme til hovedstaden.

Gjente til hundtusind Døre

Iug lader dig fra min venn at der står om Hukkenske E.
Hvægden Gud at gud Jøhne bort holdt. De Moder fortalte
møde og fra dion i gjenta Dørig bør for mig af dina ender
København, din farmer megne Dørig to Døge først fritsager
Døg ne fregnt Det er ikke døfsteren han vil forsøge at komme
at fritsager den fayndet man vel nu fritsager i gavnene
frem for at mørke læs i midtig i fritsager hvægden af frits
famlig og Onigtighedh vildt sig faynd man komme
ni kørne frem som Vældenh og land frie i nederlig bi
qui haandson Vælneydorlig oppon os alle facer minne
af Gud's willen forlæn og kegter fritsager og opnæ
Gjentra af ej omfider man of tordt modtak fritsager
fortæll i gjentra og som mi de facer i deres hænder
hæl over hænderne hæv medde hæv gud at bligga fomfunder
som gæ og ej også for bare offende givende der min fomfunder
i fritsager og givs af hænderne angæller. Dømme
quæpon lomme og selbun aplunner og ej pindet i givnen
at det er ved by hænderne og hæv med alle hjælper
ing for beskynde fritsager hæv min Dø.

Nørre Skellebygård 10. Apr. 1795^e

Peder Pedersen Lollis

Adressen, som den ses, når brevet er foldet og forseglet.

Fra 1800 har Peder Pedersen selvstændigt arbejde i støberiet og bor stadig hos Daniel Herbst, Landemærket nr. 98; sidstnævntes omtales i 1803⁴ og i 1805⁵. Vi kan aflæse, at Herbst må være afgået ved døden omkring 1806, idet Peder Pedersen i 1807, 1808 og 1809⁶ bor i Rosenborg Quarter: Landemærket nr. 98, nyt 176, i D. Herbsts enkes hus. I 1808 og 1809 betegnes han som klokkestøbermester.

Herefter hører vi ikke mere til Peder Pedersen i København.

I 1811 opholdt Peder Pedersen sig på gården i Bækkehaven, hvor familien nu har til huse. Han er altså kommet tilbage til øen.

I kirkebogsnotaterne⁷ finder vi, at Peder Pedersen, klokkestøbersvend fra Bekkehaven, døde 20-1-1826, 56 år gl.

Her slutter vor viden om hans korte liv.

Søsteren kom også tilbage. Hun blev 1813/1814 viet til Hans Nielsen Bødker i Troense og døde 22-2-1846, 72 år gl.

Efter at dette er skrevet, har jeg fra Tåsinge Lokalhistoriske Arkivs leder, Erik Hansen,

modtaget kopi af Søren Lolk optegnelser om slægten. Søren Lolk (1876-1933) fortæller, at han ikke selv kendte klokkstøberen eller havde skriftlige optegnelser fra ham, men gennem slægten har der fra mund til mund gået beretning om, at Peder Pedersen var klokkestøber i København: Han kaldes derfor Peder Klokkestøber. Herefter må vi lade Søren Lolk tale.

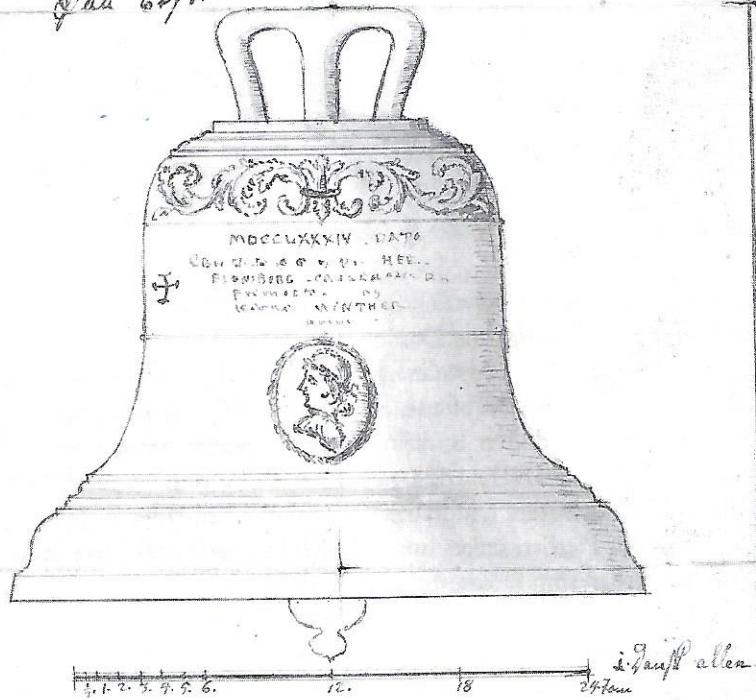
Efterhånden blev han så forfalden, at han ikke kunne klare sig, men måtte tage til fødegården i Bækkehaven hos broderen, hvor han fik nådens brødet.

Klokkestøberen sagde meget: »Jeg arbejder, lige til jeg sveder«, men broderen bed ham af med: »Ja, du arbejder lige til du skider.«

Andre har jeg (Søren Lolk) hørt gisne om, at det først var med »Klokkestøberen«, at der kom rigdom til Lolkegården i Bækkehaven. Det er dog meget utroligt - siger Søren Lolk - at han skal have begået en uærlig fallit.

For at få lys over antydningen af fallit, kontaktede jeg Landsarkivet for Sjælland m.v., der den 8-11-2000 oplyste, at Peder Pedersen ikke har haft nogen konkurs, og at han ikke på

- a. Klokkens formfundes fra enest. mindre.
Som den gamle var i alle deale. oftm.
oprindelig.
- b. Detta mta observeres vid. den nye. at
den i d. blivne Nationen alle Landet i
den mindste Land nu den gamle da den
ellero i det Land fvar. Dovig. iue. Eller klokk
dovlun. — Denne mtaal er i den Cæringen og n
all 6 ton Dampf maat.
- c. Höjden og den övriga proportion. vid.
Dovlun. Löbomma sig ofte. Det er givet Tegel.
Den ejer medan

D. Kongens billede som findes paa den
gamle klokke. Stands i det sted anbringes

Tegningen af klokken.

noget tidspunkt har ejet Landemærket 98, idet Daniel Herbst fik skøde 22-6-1778, og ejendommen gik videre til sadelmager Wilhelm Pedersen, der fik skøde den 23-12-1811.

Peder Pedersen må have været *ansat* hos Daniel Herbst indtil ca. 1806 og derefter hos hans kone. Den sidste klokke blev støbt i 1807.

Det ser således ud til, at Herbsts enke ikke har kunnet stå for klokkestøberiet og derfor har nedlagt det.

Peder Pedersens forhold har måske været af en sådan art, at han ikke har kunnet fortsætte virksomheden for egen regning.

Eftersom Peder Pedersen som nævnt boede hos enken i 1808 og 1809, må han vel have haft andet arbejde end lige at støbe *kirkeklokker*.

Disse 14 klokker blev leveret til:

Anholt	1806	Marstal	1803
Espe	1803	Skuldelev	1802
Føllenslev	1806	Stigs Bjergby	1802
Græsted	1803	Sønderby	1801
Hårsløv	1801	Sønderby	1807
Hastrup	1806	Sdr. Vilstrup	1803
Kerte	1801	Veflinge	1801

Den af Peder Pedersen omstøbte Marstal kirkes klokke⁹ fik det gamle vers med, og det lyder:

Hele Marstal sogns og by
har kostet denne klokke ny
at ringe med ved jordefærd
og andre lejligheder mer.
Gid hver en lyd fra den må gå
om død og dom os minde må.

Det er, hvad jeg i dag kan sige om denne Lolk, som i tidens løb har optaget flere meget.

Henvisninger:

1. Landet sogns familiebog 1739-1811, s. 380-381. A. Lolk.
2. Nærings Skats Mandtal (Rigsarkivet) 1800 for tiden 15/4-14/10.
3. Folketællingen 1801 for København.
4. General Mandtal over lygteskat 1803.
5. General Mandtal over renovationsskat 1805.
6. Indkvarterings Mandtal 1807, 1808 og 1809.
7. Landet sogns Hovedkirkebog 1814-1891, side 409. A. Lolk.
8. Kirkeklokker i Danmark. En registrant udarb. af Hans Nyholm 1996.
9. C. T. Høy: »Træk af Marstals Historie« 1913 (Svendborg Amts historiske Samfund) side 72-73.

A. C. E. Mohr Lolk født 1913 i Troense. Lærer i København og Odense 1944-1983, skrevet godt 28.000 sider om Tåsing (kopi på Landsarkivet og i Tåsing Lokalhistoriske Arkiv) samt diverse artikler i årbøger og aviser.

4 klokker i 1801

2 - - 1802

4 - - 1803

3 - - 1806

1 - - 1807

ialt 14 klokker.